

تعاملات بانکی بین المللی ایران پس از لغو تحریم ها

بیست و ششمین همایش بانکداری اسلامی

مجید قاسمی - شهریور ماه ۱۳۹۴

بانک پاسارگاد

سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران

«ایران در سال ۱۴۰۴ کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل»

بند ۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

«اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به

نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در

تقویت بخش واقعی»

سیر تحولات تعاملات خارجی شبکه بانکی کشور

■ بیشتر بودن تعاملات بانکی ایران با سایر کشورها قبل از پیروزی انقلاب اسلامی

■ محدود شدن تعاملات بانکی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز جنگ تحمیلی

■ قطع رابطه با بانک های تراز اول دنیا و محدودیت شدید فعالیت شعبه های بانک های ایرانی با اعمال تحریم های غرب علیه ایران

وضعیت شبکه بانکی کشور

شبکه بانکی کشور قبل از ملی شدن بانک ها

▪ تعداد و انواع
▪ ۳۶ بانک

- ۷ بانک تخصصی
- ۲۶ بانک تجاری
- ۳ بانک گسترش ناحیه ای (خزر، خوزستان و آذربایجان)

▪ از نظر سرمایه

- ۱۴ بانک مختلط با مشارکت سرمایه خارجی
- ۱۳ بانک خصوصی و ۱ بانک دولتی
- ۵ یک بانک ۱۰۰ درصد خارجی (بانک ایران و روس)

طبقه بندی بانک های کشور پیش از ملی شدن

خارجی	مختلط خصوصی	خصوصی	مختلط دولتی	دولتی	
۱/۰	۱۳/۰	۱۳/۰	۱/۰	۸/۰	تعداد
۰/۵	۱۸/۰	۲۱/۷	۱/۶	۵۸/۲	درصد سرمایه در کل سرمایه سیستم بانکی (۱)
۱۰۰۰/۰	۲۳/۶	-	۴۰/۰	-	درصد سرمایه خارجی در کل سرمایه بانک

وضعیت شبکه بانکی کشور (ادامه)

تعداد کل واحدهای بانکی در پایان سال ۱۳۵۷: ۲۷۴'۸ واحد

- ۲'۱۶۷ واحد در تهران
- ۱'۸۹۷ واحد در مراکز استان
- ۴'۱۲۴ واحد مربوط به سایر شهرستانها
- ۸۶ شعبه و یک نمایندگی در خارج از کشور

✓ منظور از واحد بانکی: شعبه، باجه و دفتر نمایندگی

پراکندگی واحدهای بانکی در خارج از کشور

خارج از کشور	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
ملی ایران	۲۱	۹	۱۱	۹	۱۱	۱۱	۱۶	۱۳	۱۳
صادرات ایران	۲۴	۲۰	۲۵	۲۰	۲۵	۲۸	۲۱	۲۱	۲۱
تجارت	۳	۳	۲	۳	۲	۳	۲	۲	۲
ملت	۵	۵	۶	۵	۶	۴	۴	۴	۴
سپه	۳	۴	۳	۴	۳	۳	۳	۳	۳
پارسیان									۱
مؤسسه اعتباری توسعه	--	--	--	--	--	--	--	۳	۰
جمع	۵۶	۴۱	۴۷	۴۱	۴۷	۴۹	۵۶	۴۶	۴۴

وضعیت فعلی واحدهای بانکی (مستقیم یا غیر مستقیم) برخی از بانک ها در خارج از کشور

تعداد (شعبه، واحد فرعی، سرمایه گذاری مشترک و دفتر نمایندگی)	خارج از کشور
۷	بانک اقتصاد نوین
۱	بانک سرمایه
۱	بانک پارسیان
۱	بانک صنعت و معدن
۲	بانک توسعه صادرات
۷	بانک کشاورزی
۲۰	بانک ملی
۲۰	بانک صادرات ایران
۴	بانک سپه
۹	بانک ملت
۷	بانک تجارت
۱	بانک رفاه

مأخذ: امور بین الملل بانک پاسارگاد

✓شایان ذکر است برخی از واحدهای بانکی خارج از کشور بین بانکها مشترک می باشد.

شعبه های بانک های خارجی و بانکهای مشترک ایرانی - خارجی در ایران

بانک مشترک ایرانی-خارجی	شعب بانکهای خارجی در ایران
بانک مشترک ایران-ونزوئلا	بانک تجارتي ایران و اروپا
	بانک تعاون منطقه ای اسلامی
	بانک المستقبل (فیوچر)
	بانک استاندارد چارترد

مأخذ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اثرات تحریم بر نظام بانکی

- تحریم بانک مرکزی و بانک ها
- قطع سوئیفت در غالب بانک ها
- بلوکه شدن بخشی از منابع ارزی بانک مرکزی و بانک ها
- کاهش شدید درآمدهای ارزی کشور
- عدم امکان دریافت خطوط اعتباری از خارج
- ممکن نبودن انتخاب بانک های معتبر جهت نقل و انتقال ارز و گشایش اعتبار اسنادی
- محدودیت گشایش اعتبار اسنادی جهت واردات و استفاده از سایر ابزارها مانند حواله

اثرات تحریم بر نظام بانکی (ادامه)

- افزایش هزینه های واردات به دلیل عدم امکان واردات بصورت مستقیم از کشورهای تولید کننده کالاها و خدمات
- عدم امکان صدور و وصول ضمانت نامه های ارزی جهت واردات
- عدم امکان ارائه ضمانت نامه به کارفرمایان خارجی توسط صادرکنندگان ایرانی کالاها و خدمات فنی و مهندسی
- مشکلات نظام بانکی در مدیریت ذخایر ارزی
- عدم امکان ایجاد واحد بانکی در خارج از کشور

اثرات تحریم بر نظام بانکی (ادامه)

- محدود شدن شدید و ناگهانی منابع ارزی، کاهش و توقف تخصیص ارز به بانک ها (۹۲-۱۳۹۰)
- عدم ایفای تعهدات برخی بانک ها به خارج
- چند نرخی شدن ارز و بروز مشکلات در خصوص نحوه تأمین مابه التفاوت نرخ ارز
- افزایش مطالبات غیر جاری ارزی بانک ها از مشتریان بدلیل افزایش شدید نرخ ارز
- عدم امکان دسترسی و انتقال به ارزهای جهان روا
- افزایش هزینه های انتقال و تبدیل ارز

اثرات تحریم بر نظام بانکی (ادامه)

- الزام بانک های ایرانی به تبدیل ارز با نرخ های بالاتر از نرخ های متعارف بازارهای بین المللی
- رواج تقلب و ارائه اسناد جعلی جهت استفاده از مابه التفاوت نرخ ارز
- افزایش نرخ تسهیلات یوزانس به دلیل بالا رفتن ریسک کشور

قوانین و مقررات کشور در خصوص تعاملات بین المللی

ایجاد بانک خارجی در ایران (قانون پولی و بانکی کشور)

بند "ج" ماده ۳۱:

- بانک خارجی عبارت است از هر بانکی که بیش از ۴۰ درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی اتباع خارجی یا اشخاص حقوقی خارجی باشد.
- هر شخص حقوقی که ۷۵ درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی اتباع ایران نباشد، خارجی تلقی می شود.

بند "د" ماده ۳۱:

- بانک های ایرانی نمی توانند بیش از ۴۰ درصد سهام خود را به اتباع خارجی یا اشخاص حقوقی که ۷۵ درصد سرمایه آن متعلق به اتباع ایرانی نیست منتقل نمایند.

قوانین و مقررات کشور در خصوص تعاملات بین المللی

■ آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و تعطیلی شعب بانک های ایرانی در خارج از کشور (مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۱۷ اسفندماه ۱۳۸۹)

■ اصلاحیه دستورالعمل اجرایی نحوه تاسیس ، فعالیت ، نظارت و تعطیلی شعب بانک های خارجی در ایران (مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰)

■ آیین نامه اجرایی نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال بانک های فرعی در خارج از کشور (مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۲۵ مردادماه ۱۳۹۰)

راه‌های گسترش تعاملات بین‌المللی

- گسترش فعالیتهای کارگزاری
- تأسیس شعبه و یا بانک در خارج از کشور
- جهت تأسیس بانک در خارج از کشور موافقت اصولی بانک مرکزی با سرمایه‌گذاری در خارج لازم می‌باشد.
- تقویت حضور بین‌المللی در خارج از طریق تملک و ادغام، سرمایه‌گذاری‌های مشترک و عضویت در کلوپ‌های بانکی جهانی
- امکان فراهم کردن زمینه استفاده از عملیات پوششی **HEDGING**
- انتشار اوراق بهادار ارزی در بازارهای بین‌المللی

راه‌های گسترش تعاملات بین‌المللی

- ورود به بورس‌های بین‌المللی
- برخی معیارهای لازم جهت ورود به بازار سرمایه
- داشتن استانداردهای حسابرسی بین‌المللی
- رعایت استانداردهای مالی
- عضویت در فدراسیون جهانی بورس‌ها
- اندازه شرکت و سود دهی شرکت
- داشتن تسویه حساب مالیاتی
- ایجاد توافقات منطقه‌ای و پیمان‌های پولی

الزامات لازم جهت تعاملات بین المللی

- اخذ مجوز بانک مرکزی
- اخذ رتبه بندی از مؤسسات معتبر
- رعایت استانداردهای بین المللی
 - کفایت سرمایه
 - کیفیت دارایی
- رعایت مقررات ناظر بر مبارزه با پولشویی
- برخورداری از واحد تطبیق
- توجه جدی به مقوله کنترل های داخلی
- توانایی اجرای دقیق بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی

برنامه هایی در راستای اصلاح و تقویت نظام بانکی کشور جهت کسب اعتماد جامعه بین المللی

- کاهش مطالبات غیر جاری
- ساماندهی مؤسسات مالی و اعتباری خارج از نظارت بانک مرکزی
- افزایش سرمایه بانک ها
- پیاده سازی استانداردهای بال **II** و **III** در سطح شبکه بانکی
- اصلاح قوانین و مقررات پولی و بانکی در جهت افزایش بهره وری نظام بانکی
- تقویت نظارت بانک مرکزی بر بانک ها از جمله نظارت شرعی

برنامه هایی در راستای اصلاح و تقویت نظام بانکی کشور جهت کسب اعتماد جامعه بین المللی (ادامه)

- تنظیم چارچوب رقابت منصفانه در سطح کشور
- تقویت حاکمیت بنگاهی در سطح نظام بانکی
- اصلاح نرخ گذاری خدمات بانکی
- تنظیم رابطه بازارهای پول و سرمایه در جهت پیشرفت اقتصاد ملی

توسعه بازار مالی

▪ رتبه ۱۲۸ ایران بر اساس شاخص رقابت پذیری (گزارش ۲۰۱۵-۲۰۱۴)، در بین ۱۴۴ کشور

۲۰۱۴-۲۰۱۵		برخی از مؤلفه های رکن توسعه بازار مالی
ترکیه	ایران	
۴۵	۹۹	تأمین مالی از طریق بازار سهام داخلی
۳۸	۱۲۵	سلامت بانک
۳۷	۱۳۰	استطاعت استفاده از خدمات مالی (هزینه کم)
۳۵	۱۳۵	دسترسی به خدمات مالی
۶۴	۱۴۱	سهولت دسترسی به وام
۹۰	۱۳۳	دسترسی به سرمایه خطر پذیر
۵۸	۱۲۸	توسعه بازار مالی

پیشنهاد‌های پایانی

- هدف‌گذاری و کسب آمادگی‌های لازم برای ورود به صحنه‌های بین‌المللی شامل:
 - اصلاح نسبت‌های مالی
 - بهبود مدیریت ریسک
 - آموزش سرمایه‌انسانی جهت یادگیری مقررات بین‌المللی و کار در محیط‌های خارجی
 - توسعه فناوری اطلاعات در بانک‌ها
 - تشکیل واحد تطبیق در بانک‌ها در جهت رعایت تمام مقررات و استانداردهای داخلی و بین‌المللی

پیشنهاد‌های پایانی (ادامه)

- فراهم نمودن بستر مناسب از جمله:
- برطرف نمودن خلاءهای قانونی و مقرراتی
- زمینه سازی جهت تعاملات گسترده بین المللی با سایر کشورها توسط بانک مرکزی
- حمایت از بانک ها توسط بانک مرکزی
- در دستور کار قرار گرفتن رعایت شفافیت حساب ها و انجام حسابرسی عملیات بانک های کشور توسط مؤسسات حسابرسی بین المللی
- انجام رتبه بندی بانک ها توسط مؤسسات رتبه بندی معتبر

پیشنهادهای پایانی (ادامه)

- عضویت در سازمان ها و نهادهای مالی و بانکی بین المللی
- تلاش بیش از پیش بانک مرکزی، بانک ها و مؤسسات تحقیقاتی در زمینه طراحی ابزارهای جدید بانکداری بدون ربا در زمینه های تجهیز و تخصیص منابع و سیاست گذاری پولی قابل استفاده در صحنه های داخلی و بین المللی
- ایجاد زمینه های لازم در جهت تأسیس شعبه غیر ربوی در خارج از کشور و امکان فعالیت شعبه غیر ربوی بانک های خارجی در ایران طی برنامه ای منظم و زمان بندی شده

پیشنهادهای پایانی (ادامه)

- تغییر ساختار و خطوط کسب و کار بانک ها در راستای تکمیل خدمات قابل ارائه توسط بانک ها به سمت فعالیت هایی همچون بانکداری شرکتی، بانکداری اختصاصی و مدیریت ثروت

با امید بهره‌گیری از فرصت‌های پیش‌رو